

lebegő vagy *úszó lápok*, *szikés mocsarak*: mindazáltal mocsári növényzete, a maig ismertek szerint, a fajok jellemző voltát vagy ritkaságát tekintve, nem oly kiváló, mint az Alföld szikes vagy homokos pusztáin avagy az alacsonyabb hegycsúcsok és dombos vidék verőfényes, bokros helyein, melyek hazánk flóráját legjobban kitűntetik. Az Alföld mocsári növényzete tehát formációi, nem pedig növényfajainak ritkasága által vált nevezetessé, s tapasztalásom szerint is egyhangú, nem élénk, nem tarka az, mint másutt s a vegetatív részeknek egymáshoz való hasonlatossága, mintegy ugyanazon terv szerint való alkotottsága mellett még a virágok egyszínűsége is gyakori és uralkodó mint pl. a sárga szín a Sebes-Kőrös Sárrétje több helyén.

Hogy tovább kutatások alapján az Alföld mocsári növényzetéből is kerüljenek még ki érdekes fajok, arról nem kételkedem. Ezt bizonyítja a harmatfű (*Drosera*) rokonságából való déleurópai *Aldrovanda vesiculosa*, melyet Pokorny Alajos Füzes-Gyarmat mellett fedezett fel, valamint az *Elatine campylosperma* Seub. is. melyet magam Gyoma, Gyula és Vésztő kiszáradt pocsolyái fenekén találtam s mely a pestmegyei Pilishegy alatt, de Gyula-Varasánd és Boros-Jenő mellett is terem, Arad vármegyében, (*E. triandra* Kit. Add. p. 248. non. Schk.), különben pedig csak Szárdiniáról, Franciaországból ismeretes, de úgy látszik az *Aldro-*

vanda elterjedését tovább is követi Kelet felé (Sarepta! Oroszorsz.).

Az alföldi *Elatine campylosperma* (*E. Hydropiper* var. *pedunculata* Moris) termetére nézve hasonlít az *E. Hydropiper* szárazföldi alakjához* vele a patkó-alakra meggörbült magvára nézve is megegyezik; de a Seubert által kiemelt jegyek tőle jól megkülönböztetik. A gyümölcs nyele nincs akkorára megnyúlva, mint a szárdinai növénynél, közönségesen rövidebb mint a levél, de némelyik hosszabb is. Hogy egy növényfaj szárdinai és magyar-alföldi példánya között kevés eltérés van, azon csodálkozni nem lehet.

Hogy a magyar mocsári növényeket némileg elhanyagolták, bizonyosága részben Seubert idézett munkája is, melyben egy raguzai helyen kívül (*E. macropoda*, melyet Visiani Flora Dalmatiicájából ép úgy kihagyott mint a *Xanthium priscorum*-ot Wallr.), egyetlen más hely sincs említve Magyarországból. Magam az *E. campylosperma*-n kívül csakis az *E. Alsinastrum*-ra nézve említhetek termőhelyet (Pozsony, Récsé Pozsonym., Ungvár, a Városliget mögött (Sadl.!), Pomáz, Gyula, Vésztő, Lugos, Ercsi (Savanyú gyöp), a Drávánál Sellye mellett. Utóbbi helyen, valamint Tiszabeő és Pomázon a *f. terrestris Schimp.* idegen külsejű alak is terem.

BORBÁS VINCZE.

* Lásd Seubert: *Elatinearum monographia*, tab. III., 1, képét.

LEVÉLSZEKRÉNY.

(25.) K. M. úrnak I.-n. Az őszülés folyamatainak *lényege* abban áll, hogy a hajszálak kéregállományának azon festőanyaga, mely a hajaknak különböző színt kölcsönöz, felszívódik, a bélállomány sejtjei pedig elszáradnak s helyüket légbuborékok foglalják el, melyek az őszhaj fénylő ezüstszínét okozzák. Az őszülés *okának* értelmezése fellett meglehetősen homályban vagyunk. Igaz ugyan, hogy aggoknál, kikenél úgyszólván minden szerv: az agyvelő, az izmok, a csontok, a bőr stb. sorvadásnak indulnak, magyarázatát lelnők a hajsejtek sorvadásának, el-

száradásának is; de a *korai őszülés okát* még csak alig sejtítjük. Úgy látszik, hosszantartó, nyomasztó kedélyi befolyások, gondok vagy rövidebb ideig tartó hevesebb kedélyi megrázkódtatás, mint nagy ijedtség, halálfélelem képesek megőszülést elő idézni vagy siettetni. Foglyok a börtönben néha rövid néhány hónap alatt megőszültek, s ezek rendesen nem oly gazemberek, kiknek becsületérzetét a büntetés nem nyomja, hanem politikai foglyok, kik meggyőződésük szerint ártatlanul szenvednek. Ismeretes egy vadász esete, ki meredek szikla

csúcásról kötelen ereszkedett le a sasfészekhez, mely alatt óriás mélység tátongott. Egyik kezével a kötelet fogta, másikban kardot tartott, melylyel, midőn a fiait védő sasnak nyaka felé vágott, vigyázatlanságból saját kötelét vágta meg úgy, hogy az már csak gyöngye szálon tartotta őt, mely ha elszakad, a vadász a mélységbe zuhan. Mire segélykiáltásaira társai oda-siettek, a vadász megöszült. Hogy ez igaz történet-e, nem tudjuk, de addig, míg az öszülés okával tisztában nem leszünk, ke-reken nem tagadhatjuk. A korai öszülésnek egyedüli, tétovázás nélkül elfogadható kó-roki mozzanata az *öröklékénység*. Vannak családok, melyekben a korai öszülés épúgy száll apáról fiúra, mint másoknál a kopaszodás. Hogy magának a hajszálnak a kora nincs befolyással az öszülésre, mutatja az, hogy némelyeknek a szakála, mely legalább 13—15 esztendővel később látott napvilágot mint a haja, előbb indul öszülésnek s csak azután terjed át a fej hajás részére. Ügylátszik, a napsugaraknak sincs befolyá-suk az öszülés késleltetésére; mert a sze-recsenek, kik többet járnak napon hajadon fővel mint mi, szintén megöszülnek s ná-lunk az öszülés majd azon a tájon kezdő-dik, mely kalappal van fedve, majd a fülek körül s a szakálon, melyeket az egyenes napfény ér. Némelyek állítják, hogy a haj-nak vízzel való gyakori mosása az öszülést sietteti. Bevallván azonban, hogy a korai öszülés indító okát nem ismerjük, az azt megakadályozó módokról alaposan nem is szólhatunk.

Sz. B.

(26.) A HEBEGÉS VAGY DADOGÁS több-féle. Némely fajánál a beszélő szervek kü-lönböző részeinek (agyvelő, tüdők, légcső, hangszalagok, nyelv) fejlődésbeli rendellenes-sége okozza a bajt, míg több más fajánál ugyanezeknek hiányos gyakorlatán alapúl a bántalom. Tagadhatatlanul a rossz szokás, helytelen nevelés, hebegőkkel való gyakori érintkezés elegendő némelykor arra, hogy gyermeknél a hebegés kifejlődjék. Colombat összeállítására szerint 20 hebegő közt 18 a férfi s 2 a nő. Ebből azt következteti, hogy a nők hamarabb s többet fordúlván meg társaságban mint a férfiak, könnyebben sa-játítják el a folyékony társalgás nehéz mesterségét idegenekkel szemben is, mely utóbbi tudvalevőleg a hebegőket leginkább zavarba hozza. A hebegők száma nagyobb a nehézkes nyelvű Németországban mint a gördülékeny nyelvű Franciaországban. A khinaiaknál nem fordul elő hebegés, mert azok nyelvének igen erős ritmusa van s inkább a különböző hangsúlyozás adja meg a szónak a különböző értelmet, mint a betűk váltakozó egymásutánja. Egy kochin-khinai francia, kinek anyja bennszülött volt, csak akkor dadogott, ha francziául

beszélt, míg anyanyelvén folyékonyan tár-salgott.

A hebegők gyógyítása nem áll egyéb-ből mint paedagogiai szigorral vezetett be-szélni-tanításból, mi természetesen az orvos valamint a beteg részéről kitartást igényel. De örömmel legyen mondva, hogy ma, mi-dőn már vannak oly orvosok, kik kizárólag hebegők gyógyításával foglalkoznak s csu-pán e szakmának szentelték életüket, az eredmény igen sok esetben meglepő. Hang-súlyozzuk, hogy a hebegők gyógyítása nem (vagy csak a legritkább esetben) tör-ténik műtéti úton s így nem áll a nép azon mondása, mely szerint a hebegőnek nem vágta fel a bába a nyelvét. Sz. B.

(27.) TŰZGOLYÓ. Erdős János Hód-mező-Vásárhelyről és Fellner László Szügyről (Balassa-Gyarmattól 5 kilométerre) egy égi jelenségről értesítenek bennünket s megfigyelésök adatai annyira összevágók, hogy — úgy látszik — egyazon tü-neményt figyelték meg. — Mind a ketten írják, hogy június 18-ikán, éjjel 10 óra 15 perczkor egy ritka szép égitütemény (me-teor) volt látható. DDNy. irányban 25° (30°) magasságban lobbant fel s ÉÉNy-on tűnt el. Útjának közepén magassága 50°-nak felelt meg. Mozgásában időnként sajtászerű szakaszosság volt észrevehető: feltünése-kor ragyogó kékesfehér fényt árasztott, mely kétszerte fetülmulta a Sirius-ét; útjának első negyede után fénye valamit vesztett s tisztafehérré vált; a fénylő pont hosszú fénycsóvát vonszolt maga után, mely oly ritka volt, hogy a mögötte lévő nagyobb csillagok jól kivehetők valának; csóvája mintegy 5°-ra terjedt. Útjának utolsó ne-gyedében két darabra oszlott s a nagyobbik fél mintegy vezető ment elől. F. úr még azt is írja, hogy D—É. irányban ha-ladva, jobbra-balra egyenletesen kitérő hullám-mozgásokat tett s minden másodpercznyi időközre körülbelül két hullámmozgás esett. Fellobbanásának pillanatától eltünéseig 15 m.-percz, — F. szerint 30 m.-percz — telt el. Eltünésének helyét fehér felhőcske je-lezte, mely 2—3 perczig volt látható.

A tünemény egy nagyobb tűzgolyó volt, mely az atmoszférában égés közben két darabra repedt s később teljesen el-égett. Ha a megfigyelők a meteor felvilla-nása pontjának helyét az égbolton ponto-sabban meghatározhatták volna (azimuth és magasság szerint) könnyen ki lehetett volna számítani a tűzgolyó távolságát a föld felü-letétől. A közlött adatok azonban erre nem elég pontosak, sőt némiképp ellenmondók.

H. Á.

(28.) V. I. úrnak K.-én. A felfelé gördülő függöny csak abban különbözik a lefelé gördülőtől, hogy az ablak alsó desz-káján pihen, zsinórtjai pedig felvezetnek a

első deszkára alkalmazott csigákhoz. Készen em igen kapható; de egy kis kombinációval minden kárpitos meg tudja csinálni.

c. (29.) St. Ö. úrnak T.-R.-on. Reclus II. kötetének 89. lapján a második bekezdésben helyesen van mondva, hogy a Középtenger nagy mellékfolyók dolgában igen szegény; „egyetlen valóban bővíző folyót vesz csak fel, a Dunát stb.“; mert a Fekete-tenger csak egy része az európai szárazföld közé szorult Közép- vagy Földközi-tengernek, épen úgy mint az Adriai vagy az Aegaei-tenger.

(30.) Dr. V. I. úrnak B.-en. Kérdésére, hogy „hány gramm salicylsavany szük-séges 1. egy hektoliter mustra, 2. egy hektoliter újonnan forrásnak indult már lefejtett borra, hogy további forrása meggátol-tassák“ — mondhatjuk, hogy mindkét esetben 20—25 gramm elegendő, csakhogy

ily mennyiség alkalmazása hatóságilag tiltva van, és a bor zamataj különben is szenvedni miatta. Dr. W. V.

(31.) H. K. úrnak K.-ban. A barométer ingadozásainak okairól és az időjárásról kimerítő adatokat szolgáltatnak a következő művek: M o h n H. Grundzüge der Meteorologie, Berlin 1875, valamint R ü h l m a n n, Barometrische Höhenmessungen und ihre Bedeutung für die Physik der Atmosphaere, Leipzig, 1870.

(32.) M. F. úrnak M.-ön. Amit németül „Springwurm“-nak neveznek, az nem más, mint a Tortrix Pilleriana nevű lepke hernyója; petéi finom hártya alatt a szőlőleveleken vannak. — A levelek szivaralakú összegöngyölését a Rhynchites betuleti nevű ormányos bogár eszközli; metamorphosisa szakok szerint olyan mint a szarvorrú bogaré. H. O.

A Forgó Tőke pénztári állása*

1881. év első feléről, összehasonlítva a múlt évivel.

M e g n e v e z é s	1880		1881		M e g n e v e z é s	1880		1881	
	frt.	kr.	frt.	kr.		frt.	kr.	frt.	kr.
B e v é t e l.					K i a d á s.				
Maradék a megelőző évről	4347	26	3721	83	Alapítványul iratott .	3000	—	2000	—
Alapítványi és takarékpénztári kamatok . . .	885	38	1017	65	Bútorokra	6	85	34	35
Oklevelek díja	470	—	496	—	Fára, világításra	56	30	65	50
Helybeli tagdíj a folyó évre	3515	—	3517	—	Házbérre	757	50	757	50
Vidéki „ „ „ „	8324	—	8541	75	Irodai költségre	61	18	69	08
Tagdíjhátrálékok	529	50	393	50	Könyvtára	1906	81	1523	01
Előrefizetett tagdíjak	41	—	60	—	Irói díjak s népsz. előadások költségére	966	84	1412	47
Előfizetések és eladott kiadványok	1224	99	798	30	Szerkesztők tiszteletdíja	155	—	175	—
Füzetes Vállalat	223	46	1302	96	Közlöny kiállítására	2638	27	3226	26
Hirdetések	780	80	415	50	Füzetes Vállalatra	420	06	1216	26
Vegyések	10	25	21	46	Kisebb nyomtatványokra	142	90	188	20
Összesen	20351	64	20285	95	Oklevelek kiállítására	146	30	161	60
					Tiszti személyzetre	2494	86	2619	35
					Szolgák fizetésére	738	20	700	—
					Postaköltségre	101	44	92	46
					Hirdető mellékletre	586	77	298	59
					Vegyés kiadásokra	205	98	153	52
					Rendkívüli kiadásokra	61	80	10	—
					Pályakérdésekre	—	—	600	—
					Összesen	14447	06	15303	15

A forgó tőkének júliusra átvendő pénztári maradéka 1881. június 30-ikán 4982 frt. 80 kr.

LEUTNER KÁROLY s. k., pénztárnok.

* Ide nem értve az alaptőke, könyvkiadó vállalat és az országos érdekű kutatások számlájára eső bevételeket és kiadásokat.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.